

Γυναικεία συμμετοχή στα κόμματα θετικές δράσεις

της Ιωάννας Μαγγανάρα

Η Ευρωπαϊκή εμπειρία

Όπως και άλλες φορές έχουμε επισημάνει, η στήλη αυτή έχει σαν στόχο την ενημέρωση γύρω από τις δραστηριότητες των Διεθνών Οργανισμών που προωθούν το γυναικείο ζήτημα.

Μια από τις δραστηριότητες αυτές είναι και η ερευνητική πάνω στην οποία οι Διεθνείς Οργανισμοί στηρίζουν τα τελευταία χρόνια την υιοθέτηση προγραμμάτων δράσης, συστάσεων, αποφάσεων και διαφόρων πολιτικών που αφορούν τη βελτίωση της θέσης των γυναικών.

Η ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών με βάση τα πορίσματα διαφόρων ερευνών που έχουν σαν αντικείμενο τα αίτια της μειονεκτικής θέσης των γυναικών είναι ασφαλώς ο καλλίτερος δυνατός τρόπος, για τη χάραξη πολιτικών που έχουν σαν στόχο το μετασχηματισμό κατεστημένων δομών και νοοτροπιών.

Στο σημείωμα αυτό θα αναφερθούμε σε ορισμένα στοιχεία που αφορούν τη συμμετοχή των γυναικών στους μηχανισμούς διαφόρων κομμάτων στην Ευρώπη. Θα αναφερθούμε επίσης σε στοιχεία που αφορούν τα αίτια της μικρότερης ή μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στους κομματικούς μηχανισμούς και σε θετικές δράσεις που έχουν αναληφθεί για την αύξηση της συμμετοχής αυτής.

Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από διάφορες έρευνες που έχουν γίνει στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης το οποίο τα τελευταία χρόνια έχει επικεντρώσει την προσοχή του στο θέμα της ίσης συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική ζωή.

Ένα βασικό κριτήριο συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική ζωή είναι η κοινοβουλευτική τους αντιπροσώπευση. Η αντιπροσώπευση όμως αυτή των γυναικών στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης είναι μικρή. Ο βασικότερος λόγος για τη μικρή αυτή συμμετοχή των γυναικών οφείλεται όπως δείχνουν πολλές έρευνες στη μικρή συμμετοχή τους στα κυρίαρχα κομματικά όργανα.

Υπάρχει η άποψη ότι η μικρή αυτή κοινοβουλευτική αντιπροσώπευση των γυναικών και η μικρή συμμετοχή τους στα κομματικά όργανα οφείλεται στο μικρό ποσοστό συμμετοχής τους στο σύνολο των μελών των διαφόρων κομμάτων.

Η άποψη αυτή όμως, όπως δείχνουν τα στοιχεία που παραθέτουμε πιο κάτω δεν φαίνεται να ευσταθεί.

Στις Σκανδιναβικές χώρες όπου οι γυναίκες είναι πολύ συχνά υποψήφιοι στις κοινοβουλευτικές και δημοτικές εκλογές, η συμμετοχή τους στο συνολικό αριθμό

των μελών των διαφόρων κομμάτων είναι υψηλή, κυμαίνεται δηλ. από 40% για τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, έως 50% για το Σουηδικό συντηρητικό κόμμα, όπως και για το Νορβηγικό, λαϊκό χριστιανικό κόμμα.

Οι γυναίκες όμως αντιπροσωπεύονται με υψηλά ποσοστά και σαν μέλη κομμάτων τα οποία σπάνια προτείνουν γυναίκες για υποψήφιοι στις εκλογές.

Έτσι στην Πορτογαλία αποτελούν το 40% της βάσης του κόμματος του δημοκρατικού και κοινωνικού κέντρου, ενώ η συμμετοχή τους μεταξύ των εκλεγμένων μελών του κόμματος στο κοινοβούλιο είναι 6,4%.

Στη Γαλλία το PR (Δημοκρατικό κόμμα) και το RPR (Συναγερμός για τη δημοκρατία), με συμμετοχή 40% και 43% αντίστοιχα των γυναικών στη βάση εμφανίζουν συμμετοχή των γυναικών μεταξύ των κοινοβουλευτικών εκπροσώπων τους 1,6% και 3,6% αντίστοιχα.

Επί πλέον, στη Μεγάλη Βρετανία, η ο-

ποία αριθμεί το μικρότερο αριθμό γυναικών βουλευτών, το εργατικό και το συντηρητικό κόμμα αριθμούν μεταξύ 40% και 51% γυναικών αντίστοιχα μεταξύ των μελών τους.

Επομένως η συμμετοχή των γυναικών στη βάση ενός κόμματος δεν αποτελεί προϋπόθεση και για την ανέλιξη τους.

Πολύ συχνά μάλιστα τα κόμματα που καταβάλλουν τις περισσότερες προσπάθειες για την πρόωθηση των γυναικών τόσο σε κοινοβουλευτικές θέσεις, όσο και στα όργανα του κόμματος έχουν μικρό ποσοστό γυναικών μελών.

Έτσι π.χ. στην Ιταλία, το Ιταλικό κομμουνιστικό κόμμα που αριθμεί ποσοστό 25% γυναικών μεταξύ των μελών του έχει ποσοστό 18,3% γυναικών μεταξύ των κοινοβουλευτικών εκπροσώπων του.

Το Πορτογαλικό κομμουνιστικό κόμμα που έχει ποσοστό 20,5% γυναικών μεταξύ των κοινοβουλευτικών εκπροσώπων του.

Για τα κόμματα στα οποία οι γυναίκες έχουν υψηλή συμμετοχή στη βάση αλλά μικρή στην κοινοβουλευτική εκπροσώπηση θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι γυναίκες εντάχθηκαν μαζικά σ' αυτά τα κόμματα, τα τελευταία μόνο χρόνια. Το επιχείρημα όμως αυτό ευσταθεί για ορισμένα μόνο κόμματα π.χ. το Γαλλικό Γκωλικό κόμμα με

την ονομασία UDR, αριθμούσε το 1968 10% γυναικών μεταξύ των μελών του. Το ποσοστό αυτό ανήλθε σε 41% το 1979 και 43% το 1982.

Έτσι υποθέτει κανείς ότι στις περιπτώσεις αυτές οι γυναίκες έχουν δυσκολίες να προωθηθούν μέσα σ' ένα κομματικό μηχανισμό όπου το προσωπικό, αλλά και οι κανόνες του παιχνιδιού λειτουργούσαν

πάντα σύμφωνα με τις αντρικές αρχές.

Σε μικρότερο βαθμό αυτή είναι και η περίπτωση του χριστιανοδημοκρατικού κόμματος της Γερμανίας που το 1968 αριθμούσε μεταξύ των μελών του ένα 13% γυναικών, ενώ το 1979 το ποσοστό αυτό έφθασε το 20,8%.

Κόμματα	Μέλη	Νομοθετικά όργανα	Εκτελεστικά όργανα	
			Διευρυμένης σύνθεσης	Περιορισμένης σύνθεσης
Κομμουνιστικό κόμμα	36	Κεντρική επιτροπή 21	Πολιτικό γραφείο 18	Γραμματεία 17
Σοσιαλιστικό κόμμα	21	Διευθύνουσα επιτροπή 18	Εκτελεστικό γραφείο 15	Εθνική Γραμματεία 14
Δημοκρατικό κόμμα (RP)	40	Εθνικό Συμβούλιο 32	Πολιτικό γραφείο 20	Γραμματεία 6
Συναγερμός για τη Δημοκρατία (RPR)	43	Κεντρική επιτροπή 8	Πολιτικό συμβούλιο 6	Εκτελεστική επιτροπή 8

Πίνακας 1: Γαλλία, Ιούνιος 1982. Συμμετοχή των γυναικών στα όργανα των διαφόρων κομμάτων.
Πηγή: Mossuz-Lavau (Janine), Sineau (Marianne), Έρευνα για τις γυναίκες και την πολιτική στη Γαλλία. Παρίσι PUF, Ιαν. 1983 σ. 12 (Συλλογή «Πολιτικές έρευνες»).

Μεγάλα κόμματα όμως, όπως το σοσιαλδημοκρατικό Γερμανικό κόμμα, το Δανικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, το Αυστριακό χριστιανοδημοκρατικό και το κομμουνιστικό κόμμα της Ιταλίας, το Γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα πολύ γρήγορα δηλαδή από την εποχή που ιδρύθηκαν έφθασαν να έχουν ένα υψηλό ποσοστό γυναικών μεταξύ των μελών τους.

Έτσι το Ιταλικό χριστιανοδημοκρατικό κόμμα που είχε ποσοστό 34,5% γυναικών μεταξύ των μελών του το 1959 έφθασε να έχει 37,3% το 1971 και 37,6% το 1978. Το κόμμα αυτό συνεχίζει πάντα να στέλνει μικρό ποσοστό γυναικών στο κοινοβούλιο.

Θα πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι σε αρκετές περιπτώσεις τα κόμματα που αριθμούν το μεγαλύτερο ποσοστό γυναι-

κών κοινοβουλευτικών είναι αυτά στα οποία οι γυναίκες εντάχθηκαν τα τελευταία χρόνια.

Αυτό δείχνει ότι υπήρχε πολιτική βούληση να τις αφομοιώσουν και να τις προωθήσουν γρήγορα.

Είναι η περίπτωση του Γαλλικού κομμουνιστικού κόμματος που το 1968 είχε 25% γυναίκες στο σύνολο των μελών του, ενώ το 1982 είχε 36%.

Την ίδια περίοδο το Γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα αύξησε το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών μελών του από 19% σε 21%.

Έτσι, θα πρέπει να κάνει κανείς μια διάκριση μεταξύ των κομμάτων που προσπαθούν να διαμορφώσουν όσο το δυνατό περισσότερο τα γυναικεία μέλη τους και να τα προωθήσουν σε υπεύθυνες θέσεις και

αυτά τα οποία τις περιθωριοποιούν.

Εδώ διακρίνουμε από τη μια μεριά τα κόμματα των Σκανδιναβικών χωρών που ανήκουν στην πρώτη περίπτωση, ενώ στη δεύτερη ανήκουν τα περισσότερα ευρωπαϊκά κόμματα.

Επίσης, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι στην πρώτη κατηγορία ανήκουν περισσότερο τα αριστερά κόμματα ενώ στη δεύτερη τα συντηρητικά.

Η Νορβηγία είναι η μόνη χώρα που η αντιπροσώπευση των γυναικών στα κομματικά όργανα ακόμη και στο εκτελεστικό γραφείο αναπαράγει πιστά το ποσοστό συμμετοχής της στη βάση.

Σ' αυτή τη χώρα βλέπουμε ακόμη κόμματα όπως το κεντρώο, το φιλελεύθερο, τους αριστερούς σοσιαλιστές, να δίνουν

	Μέλη	Εθνικό Συνέδριο	Εθνικό Συμβούλιο	Εκτελεστικό Συμβούλιο
Εργατικό κόμμα	40%	113 στους 300 = 38%	10 στους 22 = 45%	5 στους 13 = 38%
Συντηρητικό κόμμα	40%	?	12 στους 62 = 19%	2 στους 5 = 40%
Κέντρο	33%	61 στους 187 = 33%	15 στους 42 = 36%	4 στους 9 = 44%
Χριστιανοδημοκρατικό κόμμα	50%	83 στους 256 = 32%	10 στους 37 = 27%	4 στους 9 = 44%
Φιλελεύθερο κόμμα	42%	85 στους 209 = 41%	16 στους 35 = 46%	5 στους 9 = 56%
Αριστεροί σοσιαλιστές	40%	107 στους 225 = 48%	11 στους 27 = 41%	7 στους 15 = 47%
Προοδευτικό κόμμα	?	?	?	1 στους 7 = 14%

Πίνακας 2: Η αναλογία των γυναικών στα διάφορα όργανα των κομμάτων της Νορβηγίας (1981-1982).
Πηγή: Torild Skard

στις γυναίκες υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής σε όργανα όπως στο εκτελεστικό συμβούλιο, το εθνικό συμβούλιο, από αυτό που έχουν ως προς τη συμμετοχή τους στη βάση.

Τα Σουηδικά κόμματα τους δίνουν κάπως μικρότερο ποσοστό. Πάντως η συμμετοχή των γυναικών στα κομματικά όργανα είναι υψηλή. Π.χ. στο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα το 1979 το 40% των στελεχών και το 31% των μελών ήταν γυναίκες. Στο φιλελεύθερο κόμμα και στα δύο επίπεδα το ποσοστό συμμετοχής ήταν 45%.

Παντού αλλού η διαφορά είναι σημαντική ιδιαίτερα στα συντηρητικά κόμματα και λιγότερο στα αριστερά. Π.χ. στη Γαλλία το σοσιαλιστικό κόμμα, ένα από τα μεγάλα κόμματα στη Γαλλία (που όμως έχει το μικρότερο ποσοστό γυναικών) αριθμούσε την άνοιξη του 1982 21% γυναικών μεταξύ των μελών του, ενώ 18% συμμετείχαν στη διευθύνουσα επιτροπή, 15% στο εκτελεστικό γραφείο και 14% στη γραμματεία.

Στο RPR 43% γυναικών συμμετείχαν στη βάση, 8% στην κεντρική επιτροπή, 6% στο πολιτικό συμβούλιο, 8% στην εκτελεστική επιτροπή.

Στη Μεγάλη Βρετανία όπου η διαφορά είναι πιο σημαντική και στα δύο μεγάλα κόμματα είναι οπωσδήποτε πιο σημαντική στο συντηρητικό κόμμα. Η συμμετοχή των γυναικών στη συμβουλευτική επιτροπή που επεξεργάζεται την πολιτική του κεντρικού γραφείου είναι 18%, στην εκτελεστική επιτροπή είναι 20%, ενώ η συμμετοχή τους στην βάση είναι 51%. Στο εργατικό κόμμα η συμμετοχή των γυναικών ανέρχεται σε 20% στην εκτελεστική επιτροπή, ενώ η συμμετοχή τους στη βάση σε 40%.

Τα μόνα παραδείγματα ίσης αντιπροσώπευσης στη βάση και στα κομματικά όργανα παρατηρούνται στα κόμματα της αριστεράς.

Έτσι το Ελβετικό σοσιαλιστικό κόμμα αριθμεί 19% γυναικών μεταξύ των μελών του, 16% μεταξύ των μελών της διοικούσας επιτροπής και 23% στο γραφείο της διευθύνουσας επιτροπής.

Στο σοσιαλδημοκρατικό Γερμανικό κόμμα 22,4% των γυναικών είναι μέλη, ενώ 17,5% συμμετέχουν στην ομοσπονδιακή εκτελεστική επιτροπή.

Το ποσοστό για το χριστιανοδημοκρατι-

κό κόμμα είναι αντίστοιχα 20,8% και 9,4%.

Στην Ισπανία αρκεί να αντιπαραθέσουμε το PSOE (εργατικό σοσιαλιστικό κόμμα) όπου η συμμετοχή των γυναικών στη βάση ανέρχεται σε 9% και στην ομοσπονδιακή εκτελεστική επιτροπή σε 12,5% με το UCD (Ένωση δημοκρατικού κέντρου) όπου η συμμετοχή των γυναικών και στα δύο επίπεδα ανέρχεται σε 30% και 2,7% αντίστοιχα.

(Στο επόμενο η συνέχεια).

Βιβλιογραφία:

JANINE MOSSUZ-LAVAU et Mariette Sineau. La situation des femmes dans la vie politique en Europe Direction des droits de l'Homme, Conseil de l'Europe. Strasbourg 1984.

Mossuz - Lavau Janine, Sineau Mariette Enquête sur les femmes et la politique en France, Paris PUF Janvier 1983 Collection Recherches politiques.

Lovendustry Joni and Hills fill the policies of the second electorate Women and public participation. London Rentley and Heyam Paul 1981.